

„Oče dobri! Koliko si nas ljubio kada svojemu jedinom Sinu nisi oprostio, nego si ga radi nas predao bezbožnicima! Koliko si ljubio nas radi kojih on nije držao za nepravdu da jednak tebi postane podložan do smrti na križu. On, jedini slobodan među umrlima, koji je imao ovlast položiti svoju dušu i ovlast uzeti je opet natrag. Pred tobom pobjednik i žrtva za nas! Pobjednik upravo zato što je i žrtva; svećenik i žrtva! Svećenik upravo zato što je i žrtva. Od robova nas je učinio tvojim sinovima, on koji je od tebe potekao i tebi služio.“

Riječi su to svetog Augustina iz glave 43, Knjige desete, njegovih *Ispovijesti*. One su na određen način poslužile u definiranju teme i naslova ovoga zbornika radova koji „predajemo“ akademskoj i najširoj javnosti na prosudbu i korištenje.

Victor quia victima – pobjednik upravo zato što je i žrtva. Vukovar – pobjednik jer je bio i žrtva, poput raspetog i uskrslog Krista, jedina je nada za Hrvatsku. Vukovar je iz svoje žrtve izašao kao pravi i pravedni pobjednik. Jer „pobjeda“ onih koji su rušili, palili i pljačkali grad te ubijali i protjerivali njegove žitelje bila je tek prividna i privremena. Njihova „pobjeda“ nad Vukovarom bio je zapravo poraz njihovih moći i interesa. Plan sile i zemaljske moći poražen je na vukovarskom križnom putu nade i spasa. No i dvadeset godina nakon trpljenja Vukovara i Vukovaraca kao da još uvijek nismo svjesni veličine i dubokoga značenja te žrtve i mučeništva, kao da se bojimo o tomu progovoriti, kao da nas je strah obuzeo te se ne želimo vraćati u teške dane 1991. godine. A to moramo učiniti. Danas smo možda pozvaniji nego ikada cjelovito vrednovati dalekosežne posljedice obrane Vukovara, bez koje ni Hrvatske ne bi bilo. Domoljublje, Čovjekoljublje i Bogoljublje – temeljne su vrednote na kojima je počivala obrana Vukovara (i Hrvatske) od srbijanske oružane agresije. Jesu li one nakon rata ostale temeljnom sastavnicom izgradnje suvremenog

hrvatskog društva, drugo je pitanje. Ali u njima se sažimaju stoljetna htijenja hrvatskoga čovjeka za slobodom, samostalnošću i državnom neovisnošću. I na te je vrednote srbijanski agresor bjesomučno nasrnuo 1990-ih godina. Stoga za agresora ništa nije bilo sveto, ni ljudski životi, ni materijalna dobra, ni groblja, niti sakralna baština. Upravo je na vukovarskim ulicama agresor pokazao svoje zloćudno lice i narav. Vukovar je postao Kalvarija uz koju su se uspinjale tisuće hrvatskih branitelja i nevinih, golorukih civila, koji su podnosili golemo fizičko, i ne samo fizičko, nasilje i trpljenje, ali koji su čuvali i sačuvali duhovnu snagu kako bi oni koji su preživjeli po povratku uspjeli „uskrsnuti“ jedan novi, a zapravo, stari Vukovar. Hrvatski su ljudi (mnogo manje dnevna politika) prepoznali žrtvu Vukovara i Vukovaraca i zato im ustrajno i u sve većem broju hodočaste, odaju im poštovanje i zahvaljuju na sebedarju. Proročki je Siniša Glavašević, gotovo pred samim streljačkim strojem, zavapio i uskliknuo: Grad, to ste vi! Vukovar – to smo svi mi. Vukovar je Hrvatska i Hrvatska za Vukovar treba danas činiti ono što je Vukovar za Hrvatsku učinio 1991. godine.

Prigodom obilježavanja Dana sjećanja na žrtvu Vukovara 1991. godine, Institut društvenih znanosti Ivo Pilar, u suorganizaciji s Katoličkim bogoslovnim fakultetom u Đakovu i Hrvatskom franjevačkom provincijom sv. Ćirila i Metoda, priredio je 15. studenoga 2010. godine 13. znanstveno-stručni skup „Vukovar ‘91. – devetnaest godina poslije“ na temu *Victor quia victima* – nada za Hrvatsku. Cilj skupa bio je osvjetliti žrtvu i mučeništvo Vukovara 1991. godine kroz različite vidove – religijski, sociološki, psihološki, žrtvoslovni, antropološki, humanitarni..., pa je stoga okupio ugledne znanstvenike (teologe, psihologe, sociologe, viktimologe, antropologe) koji su svojim priopćenjima i kroz plodnu, na trenutke i polemičnu, raspravu prepoznali važnost i aktualnost ove teme za život današnjeg Vukovara, pa i Hrvatske.

Nakon višemjesečnih priprema pred akademsku i najširu javnost izlazi zbornik u kojemu se nalazi većina radova priopćenih na skupu. Držim da predstavljaju vrijedan prinos znanstvenom, empirijskom i iskustvenom vrednovanju Vukovara ‘91. i njegova doprinosa stvaranju, obrani i izgradnji hrvatske države. Zbornik je ujedno prinos njegovih izdavača obilježavanju 20. godišnjice Vukovara ‘91., mučeništva, žrtve, ali i pobjede stanovnika toga grada nad silama zla i mraka.

Treba napomenuti da su u pripremi rukopisa za tisak izvršeni tek nužni lektorski i urednički zahvati te da je zadržana autorska sloboda i stil izražavanja. Također, za

podatke i tvrdnje iznesene u priložima odgovorni su isključivo njihovi autori.

Zahvaljujem autorima na trudu i spremnosti da svoja promišljanja i spoznaje ukoriče u ovom izdanju. Također, zahvaljujem recenzentima koji su pročitali rukopis zbornika i dali svoj prinos njegovoj znanstvenoj i stručnoj kvaliteti. Kao urednik želim zahvaliti i svima drugima koji su svojom stručnošću omogućili da ovaj zbornik bude na razini dosadašnjih izdanja Instituta Pilar i suizdavača Hrvatske franjevačke provincije sv. Ćirila i Metoda i Ogranka Matice hrvatske Vukovar.

Na kraju, posebnu zahvalu upućujem Franjevačkom samostanu u Vukovaru, njegovim ocima franjevcima i samostanskim suradnicima koji su spremno, kao i mnogo puta dosad, otvorili vrata svojega samostana i u njega nas primili s ljubavlju i poštovanjem, pokazujući pritom puno razumijevanje i strpljivost u zajedničkom radu.

Urednik

*U Vukovaru, na Dan državnosti Republike Hrvatske
i blagdan sv. Bone Mučenika, zaštitnika grada Vukovara,
25. lipnja 2011. godine*